

Afriikkaan lähti vol.2: Tofo Beach, Mosambik

Ajatus seuraavasta sukellusreissusta oli kytenyt porukan mielessä tovin. Azoreilta kantautunut hyvä palaute sekä Sukeltaja-lehdestä luettu juttu käänsivät katseet eteläiseen Afrikkaan ja Mosambikiin. Kohteeksi valikoitui eteläisessä Mosambikissa sijaitseva valashaita kuhiseva Tofo Beach -niminen pieni rantakaistale.

Lentolippuja etsiessä kävi selväksi että matkustusaika tulee venähtämään pakosta lähemmäs vuorokautta. Suoria lentoja

kohdemaahan ei Suomesta ole tarjolla vaan useimmiten reitti kulkee Johannesburgin kautta. Afrikan mannerta vaikkapa reppu selässä reissaavalle aukeaa toki muitakin vaihtoehtoja päästä Mosambikiin. Lentoaikataulujen meitä suosissa lensimme Johannesburgista Inhambaneen, joka sijaitsee noin 20 kilometrin päässä Tofo Beachista. Toinen vaihtoehto olisi ollut lentää useammin lentoliikennöityyn maan pääkaupunkiin Maputoon, mutta sieltä perille matkustaminen olisi vaatinut usean tunnin bussi- tai autokuljetuksen.

Mosambikiin matkustava tarvitsee viisumin, ja se on hyvä hankkia etukäteen pohjoismaiden suurlähetystöstä Tukholmasta. 30 vuorokautta voimassa olevan single entry -tyyppisen viisumin hakemusprosessi oli nopea, viikko postituksineen, ja maksoi noin 80 euroa kappaleelta kirjatussa kirjeessä toimitettuna. Viisumin voi myös ostaa Maputon lentokentältä, jos lentokoneen määränpää on siellä. Inhambanen lentokentältä ei tällä hetkellä ilmeisesti ole mahdollista ostaa viisumia, vaan turisti joutuu hakemaan sen lähimmältä raja-asemalta noin puolen vuorokauden bussimatkan päästä.

Tofo on sängen pieni paikka, jossa on pari kioskia erilaisten juomatarpeiden täyttämiseen, kymmenkunta eritasoista ravintolaa ja pystybaaria sekä saman verran majoitusta hotelleja/hostelleja. Itse majoituimme Casa Barry – nimisessä paikassa, joka tarjoaa parilla eri mukavuusasteella olevia bungaloweja. Itse valitsimme omaan standardiimme sopivan kaislakattobungalowin, jonka mukavuudet rajautuivat omaan suihkuun, vessaan ja hyttysverkkoihin. Muutaman kilometrin päässä olevalla huoltoasemalla on lähin pankkiautomaatti, jonne kannattaa matkustaa paikallisella Chapa-bussilla (lue: Hiace täynnä ihmisiä). Paikallisten ihmisten opastusten mukaan Tofo Beachin alueella voi liikkua turvallisesti mielin myös auringon laskeuduttua, vaikka katulamput eivät valaisisikaan illanviettäjän tietä.

Sukellusoperaattoriksi oli suositusten perusteella kaksi vaihtoehtoa: Peri-Peri Divers sekä Tofo Scuba. Lisäksi sukelluksia järjestää mm. Diversity sekä hieman kauempana sijaitseva Barra Lodge Dive Center. Alun perin ajatus oli aloittaa Peri-Peri Diversin kanssa ja katsoa muutaman päivän jälkeen, jos vaihtoon tulee aihetta. Ei tullut. Manchester Unitedia kannattava Steve sekä Etelä-Afrikasta Tofo Beachille päätynyt Nick

pyörittävät sukelluskeskustaan erittäin hyvässä hengessä. Keskus vaalii sukelluskohteiden suojelua sekä merenelävien suojelua. Ennen sukelluksia vieraille, etenkin ensi kertaa Peri-Perin kanssa sukeltaville, näytetään meribiologien tekemät lyhyet opasvideot paholaisrauskuista ja valashaista. Kahden omistajan lisäksi sukelluksilla oppaina toimi ruotsalainen kouluttaja Frida sekä keskuksella DM-kurssia suorittavat oppilaat, joita meidän reissumme aikana oli kolme kappaletta. Lomamme sattui iloksemme osumaan maaliskuun lopulla low seasoniin. Joulun ja pääsiäisen aikoihin alueella on enemmän etelä-afrikkalaisia turisteja, jolloin sukeltajiakin on liikkeellä luonnollisesti enemmän. Nyt vaikutti siltä että lähinnä Peri-Perin sekä Diversityn veneet olivat aamuisin rannalla odottamassa lähtöä.

Sukellusjärjestelyt olivat pitkälti samanlaiset kuin Etelä-Afrikassa itäisen rannikon puolella. Kumivene tiputetaan trailerista rantaveteen, käännetään merta kohti ja työnnetään riittävän syvälle lähtöä varten. Riippuen osallistujista ja kohteista yhdellä lähdöllä sukeltettiin joko yksi tai kaksi sukellusta. Kaikki kohteet sijaitsevat noin puolen tunnin ajomatkan sisällä. Veteen kipsahdetaan kumpparista ns. negative entrynä eli ryhmä ampuu suoraan pohjalle,

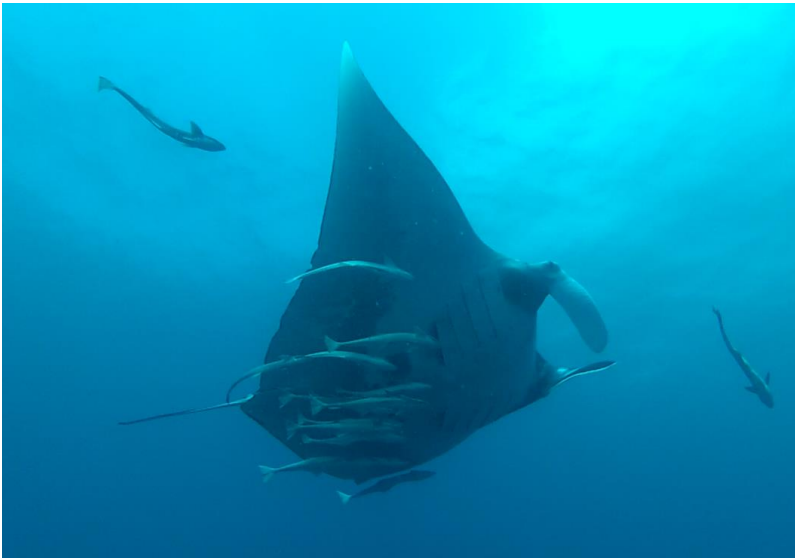

jotteivat merivirrat kuljeta sukeltajia pois varsinaisen kohteen päältä. Sukelluksella joku kouluttajista vetää porukkaa ja apuoppaana toimiva DM-oppilas tulee joukon viimeisenä pitäen joukon kasassa. Johtuen pintaja pohjavirtausten eroista opas roikkuu pintapoijunarussa, jolloin kumiveneen kipparin on helpompi seurata sukellusryhmää. 12 litran pulloilla pisimmät sukellukset kestivät hieman reilun tunnin tyypillisimmän sukellusajan ollessa noin 45 minuuttia. Nitroxia on omistajien mukaan tarjolla hyvin harvoin, sillä happilogistiikka Mosambikissa on kehitysmaan asteella. Takaisin kumiveneeseen kiivettyään sukeltaja sai suolanmaun pois suustaan tikkaria imeskelemällä. Tämä on ilmeisesti jokin Afrikan mantereen eteläkärkeen pesiytynyt kiva tapa. Mikäli reissulla tehdään tuplasukellus, niin pinta-aikaa kulutettaessa on tarjolla yleensä banaaneja, keksejä sekä juomavettä. Hyvin onnistuneelta retkeltä palattaessa hupia riittää loppuun asti, kun vene ajetaan vauhdilla rantahiekalle.

Tofo Beachillä on kaksi meribiologian tutkimusyksikköä: Marine Megafauna Foundation sekä All Out African meribiologian toimipiste. Ensin mainitun MMF:n toinen vetäjästä, Andrea Marshall on tuttu mm. National Geographicin dokumentista Queen of Manta Rays. MMF järjestää joka viikko useita luentoja eri aiheista Casa Barry hotellissa. Em. keskusten vapaaehtoistutkijat loisivat usein mukana sukelluksilla keräten aineistoa väitöskirjoihinsa ja avustavat sukelluksilla keskusten henkilökuntaa roudaus- sekä toisinaan myös sukellusopastehtävissä.

Tofo Beachin vedenalainen vetonaula on isot merenelävät. Alueella liikkuu paljon paholaisrauskuja, valashaita, delfiinejä sekä kausituotteena ryhävalaita. Lisäksi sukelluksilla näkee pienempiä riuttahaita, leopardihaita ja erilaisia pienempiä rauskuja sekä tietysti ne värikkäät ”perus” tropiikin riuttakalat ja selkärangattomat. Etelä-Afrikassa vuosittain nähtävät Sardine Run – spekaakkelit eivät kuulemma yllä Mosambikiin asti, koska kylmän merivirran tunkeutuminen pohjoiseen tyrehtyy jo etelämpänä. Näkyvyys ei ole tajuntaa räjäyttävä, mutta Suomesta reissuun lähtevälle oikein hyvä 10..20 metriä. Virtaukset ovat suurten merivirtojen laitamilla vaihtelevia aiheuttaen välillä haasteita reissun sukelluskohteen tutkimiseen ja vedenalaiseen valokuvaukseen, mutta pääosin reissut on suunniteltu tehtäväksi virranmyötäiseen etenemiseen, luonnollisesti. Parina päivänä reissun aikana oli merenkäynti päivällä niin voimakasta, että sukelluksia voitiin tehdä vain aikaisin aamulla.

Tofo Beach on yksi ns. hot spotteja valashain näkemiselle. Keskukset järjestävät snorklausretkiä, joilla lähirantojen vesiä kierretään kumiveneellä ja etsitään sitä isoa varjoa vedessä. Lisäksi tietysti yritetään bongata delfiinejä ja snorklata niiden kanssa. Kun valashai löytyy, ajaa kippari kumiveneen vähän matkaa kalan uintilinjan edelle ja pudottaa snorklaajat veteen. Valashait eivät ole pahemmin kiinnostuneita ihmisistä, joten paras taktiikka niiden tarkkailemiseen vedessä on antaa niille riittävästi tilaa ja olla säikäyttämättä niitä sukeltamaan syvemmälle. Valashain jatkaessa matkaansa turistit saattavat saada muutaman mahdollisuuden nousta takaisin kumppariin ja siirtyä uudelleen eteenpäin hain kulkureitille odottamaan tätä rauhallista jättiläistä. Kävimme ensimmäisenä päivänä tällaisella snorklausreissulla ja onnistuimme löytämään yhden valashain! Noin neljän metrin mittainen poikanen pysyi pinnan tuntumassa muutaman veteen menon ajan ennen kuin sukelsi syvemmälle jätti meidät jälkeensä hymyilemään. Tämä ensimmäisen päivän kohokohta jäi ainoaksi valashai-kohtaamiseksi reissullamme, mutta tapasimme mm. brittipariskunnan, joka useista yrityksistä huolimatta ei nähnyt ensimmäistäkään valashaita. MMF:n tutkijoiden mukaan Tofo Beachillä nähdyt valashait ovat lähes poikkeuksetta pienempiä poikasiasia. Syytä harvinaisiin täyskasvuisten yksilöiden havaintoihin alueella ei vielä tiedetä. Itse sukellusten aikana ryhmämme ei valashaihin törmännyt, mutta ei ole mahdottomuus, että sukelluksen aikana pinnan suuntaan vilkaistessaan näkee helposti tunnistettavan varjon.

Reissun parhaat sukellukset sijoittuivat Manta Point ja Giant's Castle nimisiin kohteisiin. Yöllisen ukkosmyrskyn jälkeisenä aamuna Giant'sissa tehty aikainen sukellus esitteli meille kahdeksan paholaisrauskua, allamme kosketusetäisyydellä pyörineen blotched fantail -rauskuparven sekä lopuksi ohi kulkeneen devil ray parven. Manta point on topografialtaan ja väri- ja lajikirjoltaan omasta mielestäni Tofon kaunein kohde. Viimeinen

sukelluksemme siellä houkutteli yhden jättiläispaholaisrauskun kiertelemään seuraamme. Kierros kierrokselta tämä naaras uskaltautui tutkimaan ryhmäämme lähempää, lopulta vain parin metrin päästä.

Sukeltajien lisäksi meri vetää alueelle jonkin verran surffaajia. Itse Tofo Beachin ranta on hyvä paikka opetella lajia alusta lähtien ja puolen tunnin matkan päästä naapurirannoilta löytyy suurempia aaltoja edistyneemmille harrastajille. Lautoja on vuokrattavissa ainakin yhdestä alan liikkeestä ja supliikki-ihminen voi saada sellaisen lainaan vaikka majapaikan isännältä. Lisäksi alueelta löytyy hieman suolaisenhintaisia kalastusretkiä purjekalojen, jättiläis- ja piikkimakrillien narraamiseen. Vaihtoehtona on tietysti lähteä paikallisten kalastajien "veneiden" kyytiin kokeilemaan onneaan vaikka barrakudan kalastuksessa. Rantaleijonille Tofon biitsi oli ainakin retkemme aikaan sangen rauhallinen. Kaupustelijoita toki kulkee rantaa edestakaisin vähän väliä mutta tungosta hiekalla ei ollut.

Kuusitoista päivää Mosambikissa. Yksi sukellusvapaa päivä, 25 sukellusta, paljon hyviä muistoja, iloisia ihmisiä, toisenlaisia maisemia sekä kylmiä virvokkeita ja vaihtelevia ruokailukokemuksia. Tofo Beach tarjosi siis kaikkea, mitä sukereissustaan toivoo.

Kirjoittaja: Miikka Jaurola Kuvat: Miikka Jaurola, Anne Sankari, Suvi Humalisto